

Praktikalepingud

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 03.05.2024

KOKi esitamise tähtpäev 15.05.2024

VV esitamise tähtpäev 23.05.2024

Vastutav ministeerium: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Kaasvastutajad: Haridus- ja Teadusministeerium, Justiitsministeerium

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

- ✓ Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 152¹ lg 1 p 1)
- ✓ Seisukoha võtmist peab oluliseks peaminister või minister (VVS § 20¹ lg 2)

Sisukokkuvõte

Euroopa Komisjon esitas 20. märtsil 2024. a tööjõu ja oskuste nappuse teemalise algatuste paketi, mille osadeks on katusteatis "Tööjõu ja oskuste nappus Euroopa Liidus: tegevuskava" (COM (2024) 131), nõukogu soovitude eelnõu tugevdatud praktika kvaliteediraamistiku kohta (COM (2024) 133) ning direktiivi eelnõu praktikantide töötingimuste parandamise ja jõustamise ning praktikate taha peidetud regulaarsete töösuhete vastu võitlemise kohta (COM (2024) 132). Algatuste eesmärk on näha ette toetusmeetmeid tööturul sobivate oskustega tööjõu nappuse leevendamiseks, nt lisaks tööturul vähemhõivatute kaasamine, töötingimuste parandamine, liidusisese töö- ja õpirände toetamine ning talentide meelitamine kolmandatest riikidest. **Eesti seisukohad tuleb kujundada soovituse ning direktiivi eelnõu kohta, mis keskenduvad praktika kvaliteediraamistiku tugevdamisele ja praktikantide töötingimuste parandamisele.**

Nõukogu soovituse eelnõu (COM (2024) 133) eesmärk on parandada praktikate kvaliteeti õppimise ja väljaõppe sisu ning töötingimuste osas. Näiteks tuleks praktika kohta sõlmida kirjalik kokkulepe (nn praktikaleping). Esitatakse ridamisi soovitusi praktikale kehtivate töötingimuste, õiglase tasustamise, mentorluse, kaugtöö, sotsiaalsete tagatiste kohta, samuti

praktika mõistliku pikkuse, järjestikku lubatavate praktikate ja praktika tegemist tõendava dokumendi formaadi kohta. Esitatakse ka läbipaistvuse ning kaasavuse reeglid praktikantide värbamisel (nt värbamiskuulutused ei tohi olla diskrimineerivad ja peavad püüdma kaasata praktikante ka haavatavatest rühmadest). Samuti soovitatakse edendada piiriüleste praktikate korraldamist, sh EURESe toel. Liikmesriigid peaks esitama soovitusel rakendusplaani hiljemalt 18 kuud peale soovitusel vastuvõtmist, samuti tuleks riikidel ette näha finantstugi ning inimressurss soovitusel rakendamiseks (eelkõige selleks, et jõuda haavatavate rühmade ja VKEdeni) ning stiimulid praktikantide eduka praktika järel töölevõtmiseks. Koos komisjoniga peaks riigid praktikate (eriti nende kvaliteedi) kohta andmete kogumise kallal töötama.

Direktiivi eelnõu (COM (2024) 132) eesmärk on luua ühtne põhimõtete ja meetmete raamistik praktikantide töötingimuste parandamiseks ja jõustamiseks ning praktikana maskeeritud regulaarsete töösuhete vastu võitlemiseks. Sätestatakse praktikantide mittediskrimineerimise põhimõte, mille kohaselt ei tohi praktikante kohelda töötingimuste, sh tasu osas halvemini kui sama tööd tegevaid tavalepingu alusel töötajaid (va objektiivsetel põhjustel). Liikmesriikidel on kohustus võtta meetmeid praktikalepingutena maskeeritud tavaliste töösuhete vastu võitlemiseks ja nende avastamiseks. Selleks peavad pädevad asutused läbi viima hindamisi, kontrollides asjaolusid nagu praktika kestust, koolituskomponendi olemasolu, varasema töökogemuse nõudmist tööandja poolt. Tööandjatel on andmete esitamise kohustus pädeva asutuse nõudmisel. Lisaks peavad liikmesriigid kehtestama praktika ülemäärasele kestusele ajalise piirangu ja eeskirjad vabade praktikakohtade kuulutuste sisu kohta. Praktikantidele tuleb rakendada kõiki töötajate suhtes kohaldatavaid ELi õigusakte (olulisemad on välja toodud, nt praktikantide õiguste info on avalikult kättesaadav, välja tuleb töötada juhised tööandjatele praktikalepingute kohta jmt, pädevatel asutustel peavad olema piisavad inim-, finants- ja tehnilised ressursid reeglite jõustamiseks, kontrollide ja inspeksioonide tegemiseks, trahvide määramiseks). Töötajate esindusorganisatsioonidele tuleb anda õigus esindada ka praktikante nende õiguste kaitsel. Liikmesriigid peavad direktiivi üle võtma 2 aasta jooksul selle jõustumisest.

Mõju ja sihtrühm

EL algatus reguleerib karistusi: direktiivi eelnõu artikkel 10 näeb ette kohustuse liikmesriikidele kehtestada reeglid karistuste kohta direktiivi ülevõtmiseks kehtestatud siseriiklike nõuete rikkumise korral. Uute asutuste loomist algatusega ette ei nähta. Lahenduse rakendamiseks vajalike IT-arenduste vajadus vajab täiendavat analüüsi. Algatus toob kaasa arvestatava mõju liikmesriikide tööturuasutustele, kes saavad juurde ülesandeid praktikalepingutega seotud eeskirjade ja järelevalvega seoses. Samuti on mõjutatud tööandjad, kes praktikante oma töösse kaasavad, ning praktikat

teha soovivad noored, töötud või mittehõivatud isikud, kelle üleminekut haridusest, töötusest või mitteaktiivsusest tööle algatusega hõlbustatakse. Samuti on mõju haridusasutustele, kes suunavad õppijaid praktikale ja teevad tööandjatega koostööd.

Kaasamine

Kaasata kõik asjassepuutuvad partnerid ja huvirühmad, sh tööturu osapooled (Eesti Tööandjate Keskliit, Eesti Ametiühingute Keskliit) ja ettevõtete liidud.